

Nota van Antwoord zienswijzen
Omgevingsvergunning waterinjectie Schoonebeek-313

Kenmerk: NvA-57173

1	0001	Zienswijze	Indiener geeft aan dat door het oppompen van olie en het terugpompen van productiewater in het lege gasveld er een redelijke kans is op een aardbeving. Gezien ook de aardbevingen in Emlichheim, hetzelfde olieveld net over de grens bij Schoonebeek.
		Antwoord	Boven het voorkomen Schoonebeek-Gas zijn drie bodemtrillingen geobserveerd. Daarnaast zijn er ook bodemtrillingen gemeten als gevolg van de gaswinning in Duitsland. De minister stelt dat waterinjectie net als gaswinning bodemtrillingen kan veroorzaken. De kans op een schadeveroorzakende bodemtrilling als gevolg van de waterinjectie of gaswinning uit het Nederlandse deel van het gasveld Schoonebeek is klein.
2	0001	Zienswijze	Indiener geeft aan dat op het industrieterrein Schoonebeek, Nieuwamsterdamseweg 31A, chemische fabrieken staan. Eén van de eerst gebouwde fabrieken was van Alchemica (later DSM en nu AOC Resins). Deze is volgens indiener sinds 1962 in bedrijf en is nog steeds in gebruik. De fundaties zijn circa 65 jaar oud. Vanaf de weg maakt de fabriek een vervallen indruk. In genoemde chemische fabrieken wordt gewerkt met hoog explosieve mengsels. Deze mengsels zijn voor zowel mensen, flora als fauna giftig. Volgens indiener bestaat de kans dat er onder het industrieterrein een aardbeving kan plaatsvinden. De kans is misschien minimaal, maar indiener vraagt zich af wat er dan gebeurt. Indiener vraagt of de huidige fundatie bij de aardbeving de volle voorraadtanks van de chemische fabrieken overeind kunnen houden. Indiener vraagt wat de gevolgen zijn als de voorraadtanks omvallen. Indiener vraagt of dit een kettingreactie van exploderende installaties veroorzaakt. Daarnaast vraagt indiener zich af of er gifwolken vrij komen. Indiener vraagt of het ministerie van Klimaat en Groene Groei dit heeft onderzocht.
		Antwoord	De minister wijst erop dat de handhaving en de vergunningverlening van AOC Resins de bevoegdheid is van Gedeputeerde Staten van Drenthe. De inrichting bevindt zich op het industrieterrein De Vierslagen II te Schoonebeek (gemeente Emmen). De afstand tot het buurtschap Zandpol bedraagt circa 400 meter. De afstand tot de inrichting Schoonebeek 313 bedraagt circa 3,5 kilometer. Gebieden waar mogelijk een risico op een aardbeving aanwezig is, zijn op de Risicokaart aangegeven. Zowel AOC Resins als Schoonebeek 313 ligt in een Mercallizone VI, gekenmerkt door lichte schade, schrikreacties, omvallende voorwerpen, lichte schade aan minder solide huizen. De daadwerkelijk optredende schade is mede afhankelijk van de actuele bouwkundige staat van de tanks. Alle tanks voldoen aan strenge veiligheidsnormen. Gelet op de, naar verwachting, zeer stabiele constructies van de tanks lijkt dit niet relevant voor de omgevingsveiligheid. Bodembeweging is door de minister meegenomen in het geactualiseerde winningsplan Schoonebeek-Gas. Het definitieve instemmingsbesluit op dit gewijzigde winningsplan is 3 oktober 2024 genomen. In de "aanvraag instemming gewijzigd winningsplan Schoonebeek-Gas" is een analyse gemaakt van het mogelijke gevolg van een beving. Hierin zijn invloedfactoren van de

			bovengrond betrokken, waaronder ook de aanwezigheid van industriële inrichtingen met behulp van de risicokaart. Daarnaast is het beoordelen van de externe veiligheid van AOC Resins, zoals eerder opgemerkt, de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten van Drenthe en niet de bevoegdheid van de minister. Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben op 18 maart 2008 een omgevingsvergunning voor de activiteiten van AOC Resins verleend. Vanuit het toetsingskader externe veiligheid zijn hierin de risico's beoordeeld en is geconstateerd dat de risico's in voldoende mate inzichtelijk zijn gemaakt en er is aangetoond dat er geen redenen zijn om de aanvraag op dit onderdeel te weigeren.
3	0001	Zienswijze	Indiener maakt zich zorgen, omdat de basisschool van Zandpol op minder dan 300 m. vanaf de chemische fabrieken staat, net zoals het dorp Zandpol.
		Antwoord	Het beoordelen van de externe veiligheid van AOC Resins is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten van Drenthe en niet de bevoegdheid van de minister.
4	0001	Zienswijze	Indiener stelt dat bij voorbaat al vaststond dat de vergunningen verleend zouden gaan worden door EZK als belanghebbende.
		Antwoord	De minister stelt dat de aanvraag om een omgevingsvergunning, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.14 van de Wabo, is getoetst aan het belang van de bescherming van het milieu. Er zijn geen redenen om de aangevraagde activiteit te weigeren. Bij de beoordeling van de vergunningaanvraag zijn veel verschillende mensen en organisaties betrokken. Zo is de aanvraag getoetst door onafhankelijke, onpartijdige en technisch kundige adviseurs, waaronder TNO en SodM. Hiernaast is advies gevraagd aan de regionale bestuursorganen.
5	0002	Zienswijze	Indiener stelt dat er voor de vorm een gebiedsshowcase wordt opgevoerd onder leiding van een door EZK bezoldigde voorzitter. Volgens indiener wordt de indruk gewekt dat de mensen mogen meepraten en dat er iets wordt gedaan met hun zorgen. Indiener citeert staatssecretaris H. Vijlbrief: "Als de mensen het niet willen en er is geen draagvlak dan gebeurt het niet". In werkelijkheid wordt alles weggezet binnen een frame met één uitkomst als doel. Volgens indiener staat die uitkomst immers al vast. De stelling dat ook het ontwerpbesluit Schoonebeek-Gas een resultaat is van het gebiedsproces, is hierbij veelzeggend. Het gebiedsproces was opgezet voor de herstart oliewinning en de daarmee gepaard gaande afvalwaterinjectie. Tijdens het gebiedsproces hebben de NAM en EZK volgens indieners niet gezegd dat er ook sprake zou zijn van gaswinning.
		Antwoord	De minister betreurt de negatieve ervaring van de indiener en volgt de gedachte dat het gebiedsproces voor de vorm is gevoerd niet. In juni 2022 is gestart met een gebiedsproces in Schoonebeek. Dit proces heeft tot doel bewoners, regionale overheden en andere belanghebbenden vroegtijdig te betrekken bij de plannen voor de verwerking van productiewater

			afkomstig van de oliewinning bij Schoonebeek. Dit gebiedsproces is opgebouwd rond drie sporen: ontzorgen, bijdragen en vergunningen. Het gebiedsproces is gevoerd om het gebied bij de besluitvorming te betrekken. De minister wil benadrukken dat vanaf de eerste plannen voor de waterinjectie informatiebijeenkomsten zijn georganiseerd en dat er op diverse momenten gelegenheid voor inspraak voor alle omwonenden is geweest, niet alleen voor de ontwerpbesluiten. Daarnaast zijn de effecten op de leefomgeving voor omwonenden zorgvuldig onderzocht en getoetst aan de van toepassing zijnde regelgeving. Tenslotte zijn binnen de wettelijke kaders alle belangen meegewogen bij de besluitvorming. De minister weet en heeft er begrip voor dat ondanks deze zorgvuldige werkwijze niet iedere omwonende het eens is met de besluiten zoals ze genomen zijn, zoals het geval is bij veel grote projecten van nationaal belang met een grote ruimtelijke impact. De minister stelt dat SodM er op toeziet dat NAM de waterinjectie conform de wettelijke voorschriften uitvoert. Het besluit voor de inrichting Schonebeek-313 kenmerk V-57173 maakt injectie van bij de oliewinning vrijgekomen productiewater op locatie SCH-313 mogelijk, maar heeft geen betrekking op het winningsplan Schoonebeek-Gas/ gaswinning. Het tweede deel van de zienswijze is daarom onvoldoende toegesneden op datgene wat met het ontwerpbesluit van 19 augustus 2024 met kenmerk V-57173 mogelijk wordt gemaakt.
6	0002	Zienswijze	Indiener geeft aan dat NAM ondertussen doet waar ze heel erg goed in is: invloed uitoefenen en beïnvloeden. Het lokale bestuur wordt hierbij volgens indiener als speelbal gebruikt. Datzelfde lokale bestuur verschuilt zich achter het adagium veilig en verantwoord. Ze laat zich leiden door een fractie van de opbrengst en laat de meerderheid van de inwoners in de kou staan.
		Antwoord	De minister wil benadrukken dat vanaf de eerste plannen voor de waterinjectie informatiebijeenkomsten zijn georganiseerd en dat er op diverse momenten gelegenheid voor inspraak voor alle omwonenden is geweest, niet alleen voor de ontwerpbesluiten. Daarnaast zijn de effecten op de leefomgeving voor omwonenden zorgvuldig onderzocht en getoetst aan de van toepassing zijnde regelgeving. Tenslotte zijn alle belangen meegewogen bij de besluitvorming. Op basis van de verstrekte informatie in de vergunningaanvragen en de ontvangen adviezen van onafhankelijke, onpartijdige en technisch kundige adviseurs, waaronder TNO en SodM, is de minister van oordeel dat de waterinjectieactiviteiten veilig en verantwoord kunnen worden uitgevoerd. De minister weet en heeft er begrip voor dat ondanks deze zorgvuldige werkwijze niet iedere omwonende het eens is met de besluiten zoals ze genomen zijn, zoals het geval is bij veel grote projecten van nationaal belang met een grote ruimtelijke impact. De minister stelt dat SodM er op toeziet dat NAM de waterinjectie conform de wettelijke voorschriften uitvoert.
7	0002, 0003	Zienswijze	Indiener stelt dat de NAM en haar aandeelhouders Shell en Exxon Mobil in het verleden meermaals onbetrouwbare partners zijn gebleken.

			Indiener geeft aan dat de overheid en de NAM onbetrouwbaar zijn. Hierbij noemt indiener voorbeelden van Groningen, Ekehaar, Nieuw-Amsterdam en Twente.
		Antwoord	De minister herkent de uitspraak dat NAM een onbetrouwbare partij is niet. De minister betreurt het dat indiener geen vertrouwen heeft in de overheid. Bij de beoordeling van de vergunningaanvraag zijn veel verschillende mensen en organisaties betrokken. Zo is de aanvraag getoetst door onafhankelijke, onpartijdige en technisch kundige adviseurs, waaronder TNO en SodM.
8	0002	Zienswijze	Indiener geeft aan dat in Twente al is aangetoond dat monitoring niet werkt en dat bijvoorbeeld (milieu)schade door een casing shear niet kan worden voorkomen. Alle mooie woorden en toezeggingen omtrent monitoring en het gebruik van nieuwe materialen ten spijt.
		Antwoord	De minister stelt dat waterinjectie in gasvelden een veelgebruikte en beproefde methode is. In Nederland wordt deze methode al meer dan 50 jaar toegepast. Ook in Schoonebeek wordt al ruim 30 jaar geïnjecteerd zonder problemen. SodM, heeft de waterinjectie van de NAM in Schoonebeek beoordeeld en geconcludeerd dat het veilig is (brief van SodM "betreft beoordeling aanvullingen herafweging verwerking productiewater Schoonebeek" aan NAM van 27 september 2023 met kenmerk INS-8955). In Twente is overigens geen sprake geweest van een putlekkage. Er zijn zowel in Twente als Schoonebeek geen injectievloeistoffen uit de putten getreden en in het milieu terechtgekomen.
9	0002	Zienswijze	Indiener geeft aan dat wetenschappelijk is aangetoond, dat er een verband bestaat tussen afvalwaterinjectie en de toename van aardbevingen. SodM en TNO stellen ook dat hier de kans op aardbevingen toeneemt. En dat de bodemdaling groter is dan verwacht. En dát in een gebied waar al vaker aardbevingen zijn geweest en waar bodemdaling al een groot probleem is.
		Antwoord	De minister stelt dat boven het voorkomen Schoonebeek-Gas drie bodemtrillingen zijn geobserveerd. Daarnaast zijn er ook bodemtrillingen gemeten als gevolg van de gaswinning in Duitsland. De minister stelt dat waterinjectie net als gaswinning bodemtrillingen kan veroorzaken. De kans op een schadeveroorzakende bodemtrilling als gevolg van de waterinjectie of gaswinning uit het Nederlandse deel van het gasveld Schoonebeek is klein. Waterinjectie veroorzaakt geen bodemdaling.
10	0002	Zienswijze	Indiener geeft aan dat wetenschappelijk is aangetoond dat er een relatie is tussen stress/mentale gezondheid en (de kans op) aardbevingen en/of aardbevingsschade. Afwikkeling van de mijnbouwschade kan dan wel wettelijk geborgd zijn, de praktijk is volgens indiener echter weerbarstiger. In Groningen is namelijk gebleken dat deze manier van schadeafwikkeling een ziekmakend systeem is.
		Antwoord	De minister stelt dat de schadeafhandeling in Groningen geen onderdeel is van de vergunning. Voor de stand van zaken over de schadeafhandeling in Groningen verwijst de minister naar: https://www.schadedoormijnbouw.nl/dashboard .

			De minister stelt dat woningeigenaren en kleine bedrijven, die schade hebben door bodembeweging als gevolg van mijnbouw, schademeldingen rechtstreeks kunnen indienen bij de Commissie Mijnbouwschade voor een onafhankelijke beoordeling. De Commissie Mijnbouwschade is werkzaam in heel Nederland. De procedure voor schadeafhandeling geldt zodoende in heel Nederland.
11	0002	Zienswijze	Indiener geeft aan dat het ontwerpbesluit laat zien dat er weinig tot niets is veranderd na de Parlementaire enquête gaswinning Groningen. Het besluit, zoals het er nu ligt, zorgt ervoor dat de inwoners van het gebied willens en wetens in dezelfde ziekmakende fuik worden gedreven, met dien verstande dat er in Groningen nog sprake is van omgekeerde bewijslast.
		Antwoord	De minister heeft begrip voor de zorgen van de indiener. Na de Parlementaire enquête gaswinning Groningen zijn er wel degelijk veranderingen doorgevoerd. De minister verwijst hiervoor naar de Kabinetsreactie op het rapport "Groningers boven gas" van de Parlementaire enquête aardgaswinning Groningen van 23 maart 2023. Voor Schoonebeek betekent dit dat betrokkenen een grotere rol heeft gekregen, zoals door de inzet van gebiedsprocessen voorafgaand aan en tijdens de beoordelingsprocedure. In dit kader verwijst de minister naar de reactie op zienswijze 5. Vanaf de eerste plannen voor de waterinjectie zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd en er is op diverse momenten gelegenheid voor inspraak voor alle omwonenden geweest. Daarnaast zijn de effecten op de leefomgeving voor omwonenden zorgvuldig onderzocht en getoetst aan de van toepassing zijnde regelgeving. Tenslotte zijn alle belangen meegewogen bij de besluitvorming. De minister begrijpt dat ondanks deze zorgvuldige werkwijze niet iedere omwonende blij is met het genomen besluit, zoals het geval is bij veel grote projecten van nationaal belang met een grote ruimtelijke impact. De minister stelt dat voor omwonenden van het Groningen gasveld het wettelijk bewijsvermoeden geldt. Voor zover het de Groningse situatie betreft, zijn de omvang van het aantal schadegevallen en de gelijksoortigheid ervan een argument om een bewijsvermoeden in te voeren. Dit is in Schoonebeek niet het geval. Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat omkering van bewijslast alleen bij wet kan worden geregeld en niet door middel van een voorschrift. Indien mensen schade denken te hebben als gevolg van de waterinjectie, kan men deze melden bij de Commissie Mijnbouwschade voor een onafhankelijke beoordeling. Dit kan via de website www.commissiemijnbouwschade.nl . De Commissie Mijnbouwschade ontzorgt schademelders door onafhankelijk onderzoek te doen naar de omvang van de schade en of de schade veroorzaakt is door bodembeweging als gevolg van de mijnbouwactiviteit.
12	0002	Zienswijze	Indiener stelt dat het een gebied is waar je geen ingewikkelde rapporten nodig hebt om te constateren dat er sprake is van behoorlijke bodemdalingsproblematiek. De gevolgen, waaronder komvorming en verzakkende woningen, zijn gewoon met het blote oog waarneembaar.

			Indiener geeft aan dat preventieve schadeloosstelling niet afhankelijk moet worden gemaakt van toekomstige winstgevendheid en een toekomstige gemiddelde olieprijs. Het laatste wat indiener hier namelijk wil is een gedeeld risico voor activiteiten waar niet om is gevraagd.
		Antwoord	De minister betreurt de negatieve ervaring van de indiener en vindt dat schade aan woningen in de omgeving van Schoonebeek ongewenst is. De minister merkt op dat de regio rond Schoonebeek al te maken heeft autonome bodemdaling. Waterinjectie heeft echter geen bodemdaling tot gevolg. De minister stelt dat er als gevolg van de waterinjectieactiviteiten geen schade als gevolg van bodemdaling is te verwachten in de omgeving van Schoonebeek. De minister stelt dat om woningeigenaren en kleine bedrijven die schade hebben door bodembeweging als gevolg van mijnbouw te ontzorgen, zij schademeldingen rechtstreeks kunnen indienen bij de Commissie Mijnbouwschade voor een onafhankelijke beoordeling. Deze Commissie Mijnbouwschade is werkzaam in heel Nederland.
13	0002, 0003	Zienswijze	Alles bij elkaar voelt het voor indieners helemaal niet veilig en verantwoord en maken zich dan ook ernstige zorgen en ervaren nu al stress en met hen een meerderheid van de bewoners. De veiligheid van de indieners komt in het geding.
		Antwoord	De minister neemt de zorgen van omwonenden naar aanleiding van de ontwikkelingen zeer serieus. Op basis van de verstrekte informatie in de vergunningaanvragen en de ontvangen adviezen van onafhankelijke, onpartijdige en technisch kundige adviseurs, waaronder TNO en SodM, is de minister van oordeel dat de waterinjectieactiviteiten veilig en verantwoord kunnen worden uitgevoerd. Hiertoe zijn aan de vergunning voorschriften verbonden. Bovendien houdt SodM toezicht op de activiteiten en kan zo nodig handhavend optreden.
14	0002	Zienswijze	Het ontwerpbesluit is wat indieners betreft niet in lijn met het voorzorgsbeginsel, als bedoeld in art. 2.1 Omgevingswet en art. 191 EU verdrag en maken inbreuk op het recht van een veilig onderkomen. Meer logisch zou zijn dat, in het kader van het preventieprincipe, de mensen die op het gasveld wonen ten minste op voorhand schadeloos worden gesteld. Dit betekent daar waar nodig funderingen preventief aardbevingsbestendig maken en tevens preventief zorgen voor nadeelcompensatie (o.a. waardevermindering onroerende zaak en gederfd woongenot).
		Antwoord	De minister is zich bewust van het voorzorgsbeginsel, als bedoeld in artikel 191, tweede lid, van het EU-Werkingsverdrag. Bij de beoordeling van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor mijnbouwactiviteiten is de minister gehouden te toetsen aan wettelijke criteria en rekening te houden met de af te wegen belangen en relevante feiten. Hierbij is de minister gebonden aan de weigeringsgronden die zijn opgenomen in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Onderdelen die zien op andere zaken dan waar de toetsingsgronden op zien, kunnen formeel juridisch geen rol spelen in het besluit van de minister. Het al dan niet schadeloos stellen

			van omwonenden is geen toetsingsgrond bij de aanvraag om omgevingsvergunning. De minister kan hierdoor aan de aangevraagde vergunning geen voorschrift van die strekking verbinden. Mocht er tegen de verwachting in toch schade door bodembeweging als gevolg van mijnbouw optreden, dan kunnen schademeldingen rechtstreeks worden ingediend bij de Commissie Mijnbouwschade voor een onafhankelijke beoordeling.
15	0003	Zienswijze	Indiener verwacht van overheden (in alle geledingen) dat de veiligheid van de woon- en leefomgeving gewaarborgd wordt en dat het milieu beschermd wordt tegen afvaldumpingen (injectie), emissie zodat ook de toekomstige generaties) kunnen wonen in dit gebied! Indiener geeft aan dat het milieu wordt aangetast door het (her)opstarten van gas- en oliewinning. Aantasting van het milieu door voortzetting van de huidige milieubelastende activiteiten van NAM (met name op afvallocatie S313 en S447).
		Antwoord	De minister stelt dat de aanvraag om een omgevingsvergunning, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.14 van de Wabo, is getoetst aan het belang van de bescherming van het milieu. Veiligheid is een integraal onderdeel van het beoordelingskader. De minister is van oordeel dat de waterinjectieactiviteiten veilig en verantwoord kunnen worden uitgevoerd. Bij de beoordeling van de vergunningaanvraag zijn veel verschillende mensen en organisaties betrokken. Zo is de aanvraag getoetst door onafhankelijke, onpartijdige en technisch kundige adviseurs, waaronder TNO en SodM. Hiernaast is advies gevraagd aan de regionale bestuursorganen.
16	0003	Zienswijze	Volgens indiener worden alle risico's door NAM uitgesloten en is het afvalwater geen afval maar productiewater. Indiener geeft aan dat alle aanwezige gevaarlijke/chemische stoffen binnen de norm blijven of met "aanvaardbare kleine of niet te verwachten overschrijdingen" of "geen gevolgen voor veiligheid en milieu". Indiener merkt op dat dit een onaanvaardbaar risico is.
		Antwoord	In beginsel is de diepe ondergrond niet bestemd voor het in de bodem brengen van afvalstoffen. De vergunning voor Schoonebeek heeft betrekking op injectieactiviteiten, waarbij het bij het winningsproces van olie ontstane afvalstoffen uit de diepe ondergrond worden teruggevoerd in het gasveld. Het productiewater heeft nagenoeg dezelfde samenstelling als het water dat van nature al voorkomt in de diepe ondergrond. In de vergunning en in de aanvraag is aangegeven dat het te injecteren water wordt beschouwd als afvalstof. Dat NAM ook uitgaat van een afvalstof blijkt onder andere uit het feit dat er een EURL (Europese afvalstoffenlijst) toetsing is uitgevoerd om de naar aanleiding van de aard en samenstelling van het injectiewater de juiste Euralcode voor dit water vast te stellen. Er zijn geen wettelijke grenswaarden waar het afvalwater aan zou moeten voldoen. Daarom heeft de minister ervoor gekozen om de begrenzing van gevaarlijke en niet-gevaarlijke afvalstoffen als harde grens en voorwaarde op te nemen in het besluit. De aanvraag ziet immers alleen toe op het injecteren van niet-gevaarlijk afval. Concreet betekent dit dat alleen het verwerken van

			injectiewater, afkomstig van de oliewinning op de OBI, met Eural-codering 16.10.02 (niet-gevaarlijk) afval toegestaan is.
17	0003	Zienswijze	Indiener geeft aan dat de muren, fundering van hun huis en daarmee de veiligheid van thuis onder druk komen te staan door de werkwijze van de NAM. Indiener haalt hierbij "Groningen" en een "Nij begun" aan. Indiener vreest voor schade aan het huis
		Antwoord	De minister stelt dat om woningeigenaren en kleine bedrijven die schade hebben door bodembeweging als gevolg van mijnbouw te ontzorgen, zij schademeldingen rechtstreeks kunnen indienen bij de Commissie Mijnbouwschade voor een onafhankelijke beoordeling.
18	0003	Zienswijze	Gemeente(n), provincie(s), waterschap(pen), SodM en TNO hebben volgens indiener een economisch gewin (of zakelijk belang) bij NAM en het gehele traject. NAM en overheden hebben "de wind mee" met de nieuwe regeringspartijen waardoor het economisch gewin nog meer prioriteit heeft en zorg voor veiligheid en milieu van ondergeschikt belang zullen zijn. De Nederlandse overheid ontvangt enorme bedragen van olie- en gaswinning; dit heeft grote invloed op de rijksfinanciën.
		Antwoord	Rijksfinanciën volgen onder andere uit kabinetsbeleid. Dit valt buiten het toetsingskader van de vergunning en kan derhalve niet worden meegenomen in de beoordeling van een individuele omgevingsvergunning die getoetst moet worden aan de huidige wettelijke kaders en regelgeving.
19	0003	Zienswijze	De volgende opmerking geeft de indiener geen vertrouwen. "Gegeven de specifieke reservoirstructuur van Schoonebeek gasveld denkt NAM dat er een mogelijkheid is om de gasproductie voortgang te laten vinden nadat injectie van het injectiewater afkomstig van oliewinning is gestart. Hier is al op beperkte schaal ervaring mee opgedaan".
		Antwoord	Deze opmerking heeft betrekking op de voortgang van de gaswinning en valt daardoor buiten de afwegingskaders van de omgevingsvergunning. Voor de voortzetting van gaswinning tot eind 2031 is door NAM bij het ministerie van EZK (thans ministerie KGG) een verzoek gedaan tot instemming op het geactualiseerde winningsplan Schoonebeek-Gas. Het definitieve instemmingsbesluit op dit gewijzigde winningsplan is 3 oktober 2024 genomen. Naar aanleiding van dit verzoek tot instemming zijn adviezen ingediend en in enkele gevallen zijn gecombineerde adviezen ingediend. Het besluit op het voorzetten van de gaswinning en het besluit voor injectie van productiewater betreft twee separate procedures, met verschillende afwegingskaders. De besluiten zijn niet gekoppeld, maar de milieueffecten zijn wel in samenhang met elkaar integraal beoordeeld.
20	0003	Zienswijze	Indiener geeft aan dat de combinatie van gaswinning en waterinjectie een groot risico is.
		Antwoord	De ondergrondse risico's van waterinjectie zijn in samenhang met de gasproductie in het instemmingsbesluit op het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas in het kader van de Mijnbouwwet beschreven en beoordeeld (besluit van 3 oktober 2024, met kenmerk DGGO-DTDO/V-31196). Voor een integrale beoordeling van de ondergrondse risico's is het nodig om de

			gaswinning en de waterinjectie in samenhang te beoordelen. Nieuwe aanvragen of activiteiten hebben rekening te houden met de bestaande situatie en activiteiten. Er wordt zodoende een integrale afweging gemaakt van de voorgenomen activiteit in samenhang met de al bestaande omliggende activiteiten. De verwachte ondergrondse effecten van zowel waterinjectie als gaswinning zijn integraal getoetst bij de behandeling van de besluiten. De risico's worden als aanvaardbaar gezien door het treffen van maatregelen en voorzieningen, die de minister heeft voorgeschreven in voorschriften die aan de omgevingsvergunning en het instemmingsbesluit op het gewijzigde winningsplan Schoonebeek-Gas zijn verbonden. Er zijn geen redenen om de <u>aangevraagde activiteit te weigeren</u> .
21	0003	Zienswijze	In het Schoonebeker gasveld is een relatief hoog H ₂ S (zwavelwaterstof) gehalte aanwezig; Gevaren van H ₂ S: ontvlambaar/explosief/zeer giftig (bij inademing) Effecten bij hoge concentraties bewusteloos raken / of zelfs direct dodelijk
		Antwoord	Gedurende de operationele fase is het injectiewatersysteem een gesloten systeem, waardoor geen H ₂ S vrij kan komen. H ₂ S kan vrijkomen bij de gasproductie, maar dit maakt geen onderdeel uit van de vergunning voor waterinjectie.
22	0003	Zienswijze	Indiener wijst op de ondergrondse effecten en bodembeweging, onrust in de bodem (mede door de gestapelde mijnbouw): Het is duidelijk dat de bodem van het "Schoonebeker olie- en gasveld" onrustig is en in beweging (het Emlichheimer veld is één geheel met het Schoonebeker veld). Indiener noemt in de kade de aardbevingen in Emlichheim (D), Schoonebeek, Dalen, Wachtum, Stieltjeskanaal en Laar (D).
		Antwoord	Bodembeweging is meegenomen in het geactualiseerde winningsplan Schoonebeek-Gas. Het definitieve instemmingsbesluit op dit gewijzigde winningsplan is 3 oktober 2024 genomen. De minister stelt dat boven het voorkomen Schoonebeek-Gas drie bodemtrillingen zijn geobserveerd. Daarnaast zijn er ook bodemtrillingen gemeten als gevolg van de gaswinning in Duitsland. De minister stelt dat waterinjectie net als gaswinning bodemtrillingen kan veroorzaken. De kans op een schadeveroorzakende bodemtrilling als gevolg van de waterinjectie of gaswinning uit het Nederlandse deel van het gasveld Schoonebeek is klein.
23	0003	Zienswijze	Indiener stelt dat veiligheid van de omgeving niet gewaarborgd kan worden door overheid en door NAM. Indiener stelt dat er aannames zijn gedaan en rapportage zijn opgesteld door partijen die bevooroordeeld zijn door hun zakelijke relatie met NAM/Shell/Exxon.
		Antwoord	De minister stelt dat de aanvraag om een omgevingsvergunning, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.14 van de Wabo, is getoetst aan het belang van de bescherming van het milieu. Veiligheid is een integraal onderdeel van het beoordelingskader. De minister is van oordeel dat de waterinjectieactiviteiten veilig en verantwoord kunnen worden uitgevoerd. Bij de beoordeling van de vergunningaanvraag zijn veel verschillende mensen en organisaties betrokken. Zo is de aanvraag getoetst door onafhankelijke, onpartijdige en technisch kundige

			adviseurs, waaronder TNO en SodM. Hiernaast is advies gevraagd aan de regionale bestuursorganen.
24	0003	Zienswijze	Indiener geeft aan dat de injectie in Twente is stilgelegd - door aanwezigheid van hoge concentratie Tolueen in het afvalwater en diverse lekkages.
		Antwoord	Het injecteren van productiewater in de Twentse putten is eind 2021 stilgelegd, omdat de hoeveelheid tolueen in het productiewater van de oliewinning de maximale norm in de vergunning overschreed. Sindsdien is de waterinjectie om meerdere redenen niet hervat. De huidige omgevingsvergunning wordt verleend voor de injectie van productiewater in Schoonebeek. Waterinjectie in gasvelden is een veelgebruikte en beproefde methode. In Nederland wordt deze methode al meer dan 50 jaar toegepast. Ook in Schoonebeek wordt al ruim 30 jaar geïnjecteerd zonder problemen. SodM, heeft de waterinjectie van de NAM in Schoonebeek beoordeeld en geconcludeerd dat het veilig is (brief van SodM "betreft beoordeling aanvullingen herafweging verwerking productiewater Schoonebeek" aan NAM van 27 september 2023 met kenmerk INS-8955). De uitkomst van de herafweging is dat injectie van het water de beste verwerkingsmethode is. Zuivering en bovengrondse opslag leveren meer milieueffecten op. In Twente is overigens geen sprake geweest van een putlekkage. Er zijn zowel in Twente als Schoonebeek geen injectievloeistoffen uit de putten getreden en in het milieu terechtgekomen. De wijze van injecteren en de milieugevolgen zijn afgewogen en neergelegd in de omgevingsvergunning en de daaraan verbonden voorschriften. SodM houdt toezicht op de activiteiten en kan zo nodig handhavend optreden.
25	0003	Zienswijze	Indiener geeft aan dat het gebruik van grote hoeveelheden schoon water om de olie te verwarmen (t.b.v. de winning) en de injectie hiervan enorm en een absoluut onwenselijke situatie is, omdat men zich zorgen moet maken over watergebruik. Ook zal het verwarmen van de olie (t.b.v. winning) volgens indiener enorm veel aan energie gaan kosten! De hoeveelheid aanwezige olie in het veld is nog een "restje". Indiener vraagt zich af waarom al deze inspanningen en belasting voor milieu en veiligheid nodig is voor het winnen van deze "rest". Indiener geeft aan dat de filterputten van de bestaande olieboringen verzand zullen zijn. Indiener geeft aan dat mogelijk nieuwe putten geboord/gemaakt moeten gaan worden.
		Antwoord	De omgevingsvergunning voor de inrichting Schoonebeek-313 maakt injectie van bij de oliewinning vrijgekomen productiewater op locatie SCH-313 mogelijk, maar heeft geen betrekking op de waterfabriek in Emmen of de oliewinning op de inrichting OBI/WKC van de NAM. Op de inrichting SCH-313 wordt geen water verbruikt. De zienswijze heeft geen betrekking op datgene wat door de omgevingsvergunning mogelijk wordt gemaakt. Deze vergunning ziet toe op het boren van twee nieuwe putten om waterinjectie mogelijk te maken en ziet niet toe op het boren van putten voor de oliewinning.

26	0003	Zienswijze	Indiener geeft aan dat de kosten voor de injectie van het afvalwater enorm zullen zijn. Het gehele proces, proceskosten, aanleg boringen, aanschaf materiaal, infrastructuur etc. Indiener vraagt zich af of deze kosten opwegen tegen de baten? Indiener wijst op de fluctuerende olieprijsen.
		Antwoord	De minister stelt dat de aanvraag om een omgevingsvergunning, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.14 van de Wabo, is getoetst aan het belang van de bescherming van het milieu. NAM bepaalt zelf of een investering verantwoord is, dit is geen toetsingsgrond bij de aanvraag om omgevingsvergunning. Voor het geval NAM of diens rechtsopvolger betalingsproblemen heeft, failliet is verklaard of niet meer bestaat, heeft de overheid een Waarborgfonds Mijnbouwschade opgericht. Dit fonds is bedoeld als vangnet voor bewoners die schade hebben door mijnbouw, maar dit niet meer op het mijnbouwbedrijf of de rechtsopvolger kunnen verhalen.
27	0003	Zienswijze	Indiener vraagt zich af of in deze tijd de winning van fossiele brandstoffen nog passend is in de huidige samenleving waarin duurzaamheid toch ook heel belangrijk onderwerp is.
		Antwoord	De minister is zich bewust van de omgeving waarin mijnbouwactiviteiten plaatsvinden en onderschrijft het belang van de impact op het klimaat. De aanvraag inclusief de adviezen worden getoetst en gewogen in het licht van de in de wet opgenomen toetsingsgronden. Klimaatimpact van het gebruik van fossiele brandstoffen is geen onderdeel van het beoordelingskader. Dit neemt niet weg dat de minister in haar beleid streeft naar beperking van de klimaatimpact in Nederland.
28	0003	Zienswijze	Indiener vraagt zich af of NAM bezig is met het "verkoopklaar" maken van het olieveld; immers een producerend olieveld (met vergunning) verkoopt toch beter dan een stilliggend olieveld zonder vergunning!
		Antwoord	De minister herkent de signalen over het "verkoopklaar" maken van het olieveld niet. De minister heeft in beginsel ook geen invloed op een dergelijk besluit van de NAM, aangezien de NAM een private onderneming is. Daarnaast heeft de vergunning alleen indirect betrekking op het olieveld, het betreft hier namelijk het injecteren van afvalwater in het gasveld afkomstig van het olieveld.
29	0003	Zienswijze	Indiener geeft aan dat (inwoners van) de gemeente Coevorden en Emmen van het getroffen gebied zich "al rijk" rekenen. Het "bijdragenspoor" is opgestart. Door NAM is aangegeven dat er een substantieel bedrag voor Schoonebeek en Coevorden wordt gereserveerd. Er zijn uitspraken gedaan over een percentage; absoluut onduidelijk is of het genoemde percentage zal worden berekend over de omzet of over het rendement. Waarbij voor beide kerngetallen van toepassing is dat deze door NAM berekend en bepaald gaan worden. Bij recente uitspraken en publicaties blijkt al dat NAM nu al spreekt over "als er winst wordt gemaakt....!"
		Antwoord	Het bijdragenspoor is geen onderdeel van de vergunning, maar van het gebiedsproces. De minister verwijst voor de stand van zaken met betrekking tot het gebiedsproces naar de brief van

			de staatssecretaris aan de Tweede Kamer van 11 juni 2024, Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 32 849, nr. 245.
30	0003	Zienswijze	Indiener geeft aan dat NAM als "goedmakertje/lokkertje" ook haar PR-machine heeft ingezet en NAM is, na jarenlange afwezigheid, weer actief met sponsoring en organisatie van festiviteiten etc... Indiener geeft aan dat veel mensen hier helaas toch door beïnvloed worden.
		Antwoord	De communicatie- en reputatiestrategie van NAM maakt geen onderdeel uit van het toetsingskader van de vergunning.
31	0003	Zienswijze	Indiener geeft aan dat werkgelegenheid; een "lokkertje" is van NAM. Voor indiener is het absoluut niet duidelijk of er arbeidsplaatsen in de regio komen. Genoemde aantallen werknemers is een aanname en niet duidelijk wordt waar/wie/niveau etc.. Maar voor lokale overheden en de dorpsbewoners is dit echt een "lokkertje van formaat"!
		Antwoord	Het onderwerp 'werkgelegenheid' maakt geen onderdeel uit van het toetsingskader van de vergunning.
32	0003	Zienswijze	Indiener vraagt of de overheden die deze besluiten genomen hebben/gaan nemen ook ervoor zorgen dat de schades die gaan ontstaan correct en tijdig worden afgehandeld.
			Indien mensen schade denken te hebben als gevolg van de gaswinning, kan men deze melden bij de Commissie Mijnbouwschade. Dit kan via de website www.commissiemijnbouwschade.nl . De Commissie Mijnbouwschade ontzorgt schademelders door onafhankelijk onderzoek te doen naar de omvang van de schade en of de schade veroorzaakt is door bodembeweging als gevolg van de mijnbouwactiviteit. De Commissie Mijnbouwschade brengt daarover advies uit aan zowel de schademelder als de mijnbouwonderneming. NAM zal zich committeren aan de uitvoering van deze adviezen.
33	0003	Zienswijze	Indieners stellen de overheden aansprakelijk voor de gevolgen van de genomen beslissingen!
		Antwoord	De minister wijst erop dat NAM risicoaansprakelijk is voor schade die ontstaat door haar mijnbouwactiviteiten. Een vergunning vrijwaart de vergunninghouder niet tegen aansprakelijkheidsstellingen van die derden die als gevolg van het handelen van vergunninghouder schade lijden.
34	0003	Zienswijze	Indiener geeft aan dat de psychische ellende die nu, tijdens het gehele traject, al is ontstaan en wat nog in de toekomst te verwachten staat blijft.
		Antwoord	De minister neemt de zorgen van omwonenden naar aanleiding van de ontwikkelingen zeer serieus. Op basis van de verstrekte informatie in de vergunningaanvragen en de ontvangen adviezen van onafhankelijke, onpartijdige en technisch kundige adviseurs, waaronder TNO en SodM, is de minister van oordeel dat de waterinjectieactiviteiten veilig en verantwoord kunnen worden uitgevoerd. Hiertoe zijn aan de vergunningen voorschriften verbonden. Bovendien houdt SodM toezicht op de activiteiten en treedt zo nodig handhavend op.

35	0004	Zienswijze	Indieners stellen dat het ontwerpbesluit in strijd is met het voorzorgsbeginsel van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn. Ze wijzen erop dat het project volgens het ontwerpbesluit geen significante nadelige gevolgen voor het Natura 2000-gebied 'Bargerveen' zou hebben, omdat er geen toename van stikstofdepositie zou plaatsvinden. Echter, indieners betogen dat er onvoldoende rekening is gehouden met de cumulatie van effecten van andere projecten, wat wel vereist is onder de Habitatrichtlijn. Ze geloven dat de conclusie over het ontbreken van significante nadelige gevolgen niet houdbaar is als deze andere projecten worden meegewogen, met name de verplaatsing van afvalwaterinjecties. De gesplitste besluitvorming, aangeduid als 'salamitactiek', leidt tot onduidelijkheid en gebrek aan transparantie. Indieners pleiten voor een integrale beoordeling om te bepalen of het ontwerpbesluit in strijd is met het voorzorgsbeginsel en verzoeken om deze beoordeling bij de definitieve besluitvorming te betrekken.
		Antwoord	Gelet op artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn, wordt voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Deze bepaling is geïmplementeerd in artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming (oud recht, inmiddels opgegaan in Omgevingswet). Bij de aanvraag zijn rapportages van uitgevoerde onderzoeken gevoegd, namelijk het ecologisch onderzoek ("natuurtoets") en het stikstofonderzoek. De natuurtoets beschrijft dat het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied 'Bargerveen' op circa 4,8 kilometer afstand is gelegen en dat daarmee (negatieve) effecten op voorhand uitgesloten kunnen worden door deze ruime afstand. Het aspect stikstof is hierop de uitzondering, waarvoor het stikstofonderzoek is uitgevoerd. Het stikstofonderzoek toont aan dat geen stikstofdepositie groter dan 0,00 mol/ha/jaar optreedt. Hiermee zijn alle mogelijke gevolgen van de activiteiten voor de Natura 2000-gebieden onderzocht. Daarnaast is een m.e.r.-beoordeling uitgevoerd en is geconcludeerd dat er geen significant nadelige effecten te verwachten zijn. Gelet op de verstrekte gegevens is de minister van oordeel dat er geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te verwachten zijn en er daarom geen milieueffectrapport (MER) opgesteld hoeft te worden. (zie mer-beoordelingsbesluit 20 maart 2023, <u>Schoonebeek - mer-beoordelingsbesluit · Mijnbouwvergunningen</u>). Het staat de NAM wettelijk gezien vrij om verschillende onderdelen bij verschillende bevoegde gezagen aan te vragen. Hierbij is volgens de minister geen sprake van 'salamitactiek', omdat NAM het project niet opknipt met als doel de m.e.r.-(beoordelings)plicht te omzeilen.

36	0004	Zienswijze	Indieners stellen zich verder op het standpunt dat het ontwerpbesluit in strijd zal worden genomen met artikel 2.14, eerste lid, onder c en 1, van de Wabo, aangezien het injecteren van afvalwater ten onrechte als 'beste beschikbare techniek' (hierna: BBT) wordt beschouwd. In het Guidance Document (Best Available Techniques Guidance Document on upstream hydrocarbon exploration and production, Final Guidance Document – Contract No. 070201/2015/706065/SER/ENV.F.1, 27 februari 2019) wordt aldus een hiërarchische rangorde aangebracht in het (her)gebruik van water, waarbij een (her)gebruik daarvan met zo min mogelijk gevolgen voor het milieu (uiteraard) de voorkeur verdient. Bij de toetsing van BBT heeft de Minister niet (kenbaar), althans niet juist, acht geslagen op de voornoemde hiërarchische rangorde. Volgens indieners is bovendien een andere, betere methode voorhanden voor de behandeling van productiewater die minder gevolgen voor mens en milieu met zich brengt: de Circulaire Methode van Gert Colenbrander. Uit de stukken bij het ontwerpbesluit blijkt niet dat die methode is onderzocht en betrokken bij de besluitvorming
		Antwoord	In het kader van de vergunningen Rossum-Weerselo in Twente moet NAM elke zes jaar opnieuw onderzoeken of zij de meest milieuvriendelijke oplossing toepast. In 2015 is dit onderzoek opgestart. In 2022 heeft de NAM de door Royal Haskoning DHV uitgevoerde zesjaarlijkse Herafweging verwerking productiewater Schoonebeek 2022 ingediend. Omdat de herevaluatie is uitgevoerd als opvolging van een verplichting uit een vergunningvoorschrift, heeft Sodm in het kader van hun toezichtsbevoegdheden de rapportages beoordeeld. In de brief van SodM "betreft beoordeling aanvullingen herafweging verwerking productiewater Schoonebeek" aan NAM van 27 september 2023 met kenmerk INS-8955, staat dat de uitkomst van de herafweging is dat injectie van het water de beste verwerkingsmethode is. Zuivering en bovengrondse opslag leveren meer milieueffecten op. SodM heeft dan ook geconcludeerd dat injectie nog steeds BBT is. De aanvraag voor SCH-313 was eerder al ingediend, waardoor niet alle informatie over deze herafweging bij de aanvraag is gevoegd. Gert Colenbrander heeft in 2020, op verzoek van de lokale belangengroep Stichting Stop Afvalwater Twente, een voorstel gedaan voor een circulair concept, waarbij het productiewater wordt behandeld in een nieuw te bouwen waterscheidingsfabriek. Het voorstel van onafhankelijk adviseur Gert Colenbrander, zoals onder punt 3 'Herafweging verwerking productiewater Schoonebeek 2022' genoemd, is in de Herafweging verder uitgewerkt als het Circulair Alternatief.
37	0004	Zienswijze	Indieners stellen zich ten derde op het standpunt dat ten onrechte geen milieueffectrapportage is opgemaakt. Op 20 maart 2023 heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (thans en hierna: de Minister) in reactie op de aanmeldnotitie van de NAM van 27 januari 2023 besloten dat geen milieueffectrapportage opgemaakt hoeft te worden, omdat volgens de Minister op basis van de verstrekte gegevens blijkt dat het aangevraagde project geen significant nadelige

			gevolgen voor het milieu zal hebben. Op 3 april 2023 heeft de Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) de Minister geadviseerd over het op de aanmeldnotitie van de NAM te nemen besluit. De SodM kwam onomwonden en ongeclausuleerd tot de conclusie dat het voor hem niet mogelijk is een goede inschatting te maken van de gevolgen voor mens en milieu c.q. belangrijke negatieve effecten daarop, door het gebrek aan informatie en de incomplete beschrijving van potentiële effecten van het aangevraagde project. SodM heeft de Minister daarom (dringend) geadviseerd de NAM een milieueffectrapportage te laten opstellen. Kennelijk nog voordat de Minister het advies van SodM had ontvangen had zij al het besluit genomen dat de NAM geen milieueffectrapportage behoefde op te stellen. Dat besluit dateert immers kennelijk van 20 maart 2023, terwijl het voornoemde advies van SodM dateert van 3 april 2024. Dat is volgens indieners onverstandig geweest, zeker nu SodM adviseerde een milieueffectrapportage te laten opstellen. Dat zal nu alsnog moeten gebeuren - in lijn met het advies van SodM.
		Antwoord	Het toenmalig ministerie van EZK heeft SodM gevraagd of de lijst opgenomen milieuaspecten in de aanmeldnotitie volledig is of dat lokale aspecten niet zijn opgenomen. SodM heeft aangegeven dat de aspecten geur en grondstoffengebruik niet zijn opgenomen. Deze zijn echter niet relevant voor de voorgenomen werkzaamheden. Er komt namelijk geen geur vrij, omdat het een gesloten systeem betreft en het betreft ook geen grondstofverwerkende installatie. Als extra aanvulling zijn deze aspecten in de aanvraag van de vergunning nog een keer expliciet benoemd en is vermeldt dat er geen veranderingen zijn ten opzichte van de vigerende vergunning. In de MER notitie was de EURAL code nog niet bekend. In de uiteindelijk aanvraag is deze EURAL code wel opgenomen. Daarmee kon SodM uiteindelijk instemmen dat het injectiewater ‘niet-gevaarlijk’ was en daarmee categorie D18.1 van de MER niet van toepassing was. De aanmeldnotitie is daarom compleet bevonden op alle relevante milieuaspecten en kon door EZK beoordeeld worden. Gelet op de verstrekte gegevens is de minister van oordeel dat er geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te verwachten zijn en er daarom geen milieueffectrapport (MER) opgesteld hoeft te worden.
38	0004	Zienswijze	Indieners stellen zich verder op het standpunt dat onvoldoende rekening wordt gehouden met de CO2- reductiedoelen die op grond van de Klimaatwet zijn vastgesteld. Volgens de meest recente klimaatdoelen moet Nederland in 2030 55% minder broeikasgassen uitstoten en in 2050 moet Nederland zelfs klimaatneutraal zijn. Dat klemmt, nu het ontwerpbesluit er vooral voor zorgt dat afvalwaterinjecties op de locatie SCH-313 voor onbepaalde tijd zal zijn toegestaan. Die afvalwaterinjecties zullen dus ook in 2030 en 2050 plaatsvinden. De invloed van het ontwerpbesluit op die beleidsdoelstellingen is kennelijk niet bij de besluitvorming betrokken. Ook is niet geborgd dat later zo nodig kan worden bijgestuurd, lees: dat de afvalwaterinjecties dan kunnen worden beëindigd. Indieners achten het aangewezen dat een eindtermijn wordt

			verbonden aan de afvalwaterinjecties, zeker nu het winningsplan voor olie en gas ook een eindtermijn hebben. Als die winning zou stoppen, zouden afvalwaterinjecties ook niet langer noodzakelijk zijn (voorzover die al noodzakelijk zijn). Het ongewijzigd definitief nemen van het ontwerpbesluit zou onzorgvuldig zijn
		Antwoord	Het gebruik van fossiele brandstoffen veroorzaakt CO ₂ -uitstoot. De Rijksoverheid wil het gebruik van fossiele brandstoffen, zoals aardgas, steenkool en aardolie, sterk verminderen. De Rijksoverheid stimuleert energiebesparing en de stapsgewijze overgang naar duurzame energie. In 2050 moet het energiesysteem CO ₂ -vrij zijn. Omdat de klimaatimpact van het gebruik van fossiele brandstoffen geen onderdeel is van het beoordelingskader van het besluit zal de minister hierover geen voorschrift opnemen. Dit neemt niet weg dat de minister in haar beleid streeft naar beperking van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland.
39	0004	Zienswijze	Indieners geven aan dat op pagina 42 van het ontwerpbesluit de aangevraagde bouwactiviteit wordt besproken. Indieners stellen vast de aanvraag om een omgevingsvergunning voor die bouwactiviteit is ingediend vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Op grond van de Invoeringswet Omgevingswet moet een dergelijke aanvraag worden behandeld en beoordeeld naar oud recht. Indieners vragen zich dan ook af waarom op pagina 42 van het ontwerpbesluit wordt ingegaan op de Omgevingswet en de bijbehorende Besluit bouwwerken leefomgeving en Besluit kwaliteit leefomgeving. Verder wordt ook niet duidelijk gemaakt aan welke concrete bouwregels is getoetst, welke specificaties van de op te richten bouwwerken daarvoor zijn gebruikt en of die bouwwerken ook voldoen aan die bouwregels
		Antwoord	Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op de aanvraag is inderdaad het oude recht van toepassing, echter zijn na het onherroepelijk worden van onderhavig besluit bepaalde onderdelen op grond van de Omgevingswet direct van toepassing. Om die reden is er ook een doorkijk gegeven naar de Omgevingswet. De praktische uitwerking van de Omgevingswet is opgenomen in vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's). Eén van deze AMvB's is het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Het Bbl bestaat voor een groot deel uit de technische voorschriften van het Bouwbesluit 2012. In de vergunning is alvast een doorkijk gegeven naar de Omgevingswet, maar is wel getoetst aan het oude recht. Vanaf 1 januari 2024 gelden de algemene regels van het Bbl rechtstreeks. Het Bouwbesluit is immers vervallen. Voor de duidelijkheid is de consideranstekst aangepast. In artikel 2.10 van de Wabo staat waaraan de aanvraag voor de omgevingsvergunning activiteit bouwen getoetst is.

40	0004	Zienswijze	Indieners geven aan dat op pagina 4 van het ontwerpbesluit besproken wordt dat de inrichting SCH-313 wordt aangesloten op de bestaande afvalwaterinjectietransportleiding die het productiewater in het verleden transporteerde naar Twente. Voor de aanleg van leidingen en kabels voor buiten de inrichting is op 1 december 2023 een omgevingsvergunning verleend door het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Coevorden. Indieners stellen echter vast dat die omgevingsvergunning nog niet onherroepelijk is, omdat daartegen nog minimaal één beroepsprocedure aanhangig is. De kans is dus wezenlijk dat die omgevingsvergunning zal komen te ontvallen, waardoor de uitvoerbaarheid van het ontwerpbesluit op losse schroeven komt te staan. Sterker nog: vanwege die ontbrekende onherroepelijkheid, staat die uitvoering al (of: nog) op losse schroeven. De Minister lijkt daar geheel geen acht op te hebben geslagen.
		Antwoord	In het kader van de projectbeschrijving is in het ontwerpbesluit aangegeven dat voor de aanleg van leidingen en kabels gelegen buiten de inrichting SCH-313, vergunningen zijn verleend door de gemeente Coevorden. Dit is in het ontwerpbesluit opgenomen, om duidelijk te maken dat de aanvraag alleen ziet op de veranderingen binnen de inrichting SCH-313 en dat de genoemde vergunningen van de gemeente Coevorden buiten het toetsingskader van onderhavige aanvraag om een omgevingsvergunning van de minister vallen. Dat de vergunningen zijn verleend is juist. Ze krijgen alleen pas formele rechtskracht nadat het aanvraagproces, inclusief beoordeling, inspraak en de beroepstermijn is verstreken. De inwerkingtrekkingen van de vergunningen van de gemeente Coevorden worden uitgesteld, indien er verzoeken om een voorlopige voorzieningen worden gedaan, tot op die verzoeken is beslist. De uiteindelijke uitvoering van het initiatief en het hiervoor beschikken over alle benodigde toestemmingen en vergunningen is de verantwoordelijkheid van NAM. Dat de uitvoering van het project mogelijke vertraging oploopt of onzeker is, is een ondernemingsrisico van de NAM.
41	0004	Zienswijze	Indieners geven aan dat het ontwerpbesluit mogelijk moet maken dat de NAM afvalwaterinjecties kan verrichten op de inrichtingslocatie 'SCH-313', om het productiewater dat vrijkomt bij de oliewinning op inrichtingslocatie 'Schoonebeek-Olie' te kunnen verwerken. In het ontwerpbesluit is echter op geen enkele wijze geborgd dat slechts afvalwaterinjecties voor de oliewinning plaatsvindt, en niet ook (bijvoorbeeld) voor de gaswinning. Daartoe is bijvoorbeeld geen voorschrift aan het ontwerpbesluit verbonden. Dat is volgens indiener onzorgvuldig en zal alsnog moeten gebeuren.
		Antwoord	De gedachte dat de injectieactiviteiten niet voldoende duidelijk zijn geborgd in het ontwerpbesluit wordt niet gevold. In de considerans van het ontwerpbesluit is op p. 33 namelijk aangegeven: <i>"Om op een juiste wijze te borgen dat het injectiewater overeenkomt met de geldende wet- en regelgeving en als niet-gevaarlijk afval wordt verwerkt, is een afvalverwerkingsbeleid bij de aanvraag gevoegd. Daarin is vastgelegd dat middels een "stoplichtsysteem" de classificatie van</i>

			<i>niet-gevaarlijk afval wordt bewaakt. Dit stoplichtsysteem bestaat uit verschillende stappen om te kunnen borgen dat geen andere stroom dan Euralcode 16.10.02 in de ondergrond wordt geïnjecteerd. Ik ben van oordeel dat met deze combinatie van maatregelen voldoende geborgd wordt dat uitsluitend de afvalwaterstroom 'injectiewater' met Euralcode 16.10.02 wordt geïnjecteerd. Voorschrift 6.1.2 is aan de ontwerpbeschikking verbonden. In dit voorschrift staat dat moet worden gewerkt volgens het afvalverwerkingsbeleid, waarin dit "stoplichtsysteem" is beschreven."</i> In voorschrift 6.1.2 is verder bepaald dat de vergunninghouder altijd moet handelen overeenkomstig het bij de aanvraag gevoegde AV-beleid en de AO/IC. In de aanvulling bijlagenpakket milieu van 13 maart 2024 is dit AV-beleid en de AO/IC gevoegd. Hierin staat "De in dit document beschreven afvalwaterstroom is alleen afkomstig van de oliewinning en heeft niet betrekking op de reeds vergunde afvalwaterstromen van de gaswinning die ook via deze locatie verzameld worden om vervolgens via een ondergrondse (afgesloten) transportleiding te transporteren naar de locatie SCH-447 voor injectie."
--	--	--	---